Nr. 8. Anulu XXX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concede siutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 5 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 10 Februariu 29 Ian. 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

ARCHIVU

pentru filologia si istoria de

Timoteu Cipariu,

canonicu metropolitanu, membru fundatoriu si v. presiedinte asociatiunii romane transilvane etc.

Blasiu 1867.

Tocma primimu Nomerulu 1. din opulu acest'a de totu doritu si asteptatu. Elu contiene, in 3 cóle cuartu mare cu ajustare si tiparitu catu se póte de netedu si elegantu, mai multi articuli de mare importantia filologica si istorica; Program'a Archivului detaiata; despre unificarea ortografiei! Documente istorice de mare insemnatate istorica nationala, Fastii romani etc.

Nomele auctoreloi e pré deajunsa recomandatiune a acestui opu, de aceea noi trecemu la publicarea programele detaiate din fruntea Archivului.

Program'a Archivului.

I. Suntu 20 de ani in 4. Ianuariu 1867, de candu a aparutu Nr. I din Organu, antaiulu diurnalu politicu-literariu, nu numai in imperiulu austriacu ci in tóta romanimea, scrisu intregu cu litere latine.

Scopulu lui fuse nu intru atatu politicu, catu literariu, filologicu-istoricu, pre cum arat'a acea serie lunga de articli despre limb'a romanésca, gramatec-ortografici, cari, mai alesu sub titlu de Principia de limba si de scriptura, s'au inceputu inca in Nr. IV. (27 Ian 1847), si numai misicarile politice din anulu urmatoriu le au precurmetu in Nr. LXIII. (10 Mart. 1848).

Déca viati'a acestui organu de publicitate nu erá atatu de scurta, si déca cercetarile, dupa aces calamitate publica a patriei, sufereau reincepereá si continuarea lui, se potea sperá, ca una parte din scopulu, ce ne propusesemu, se ar' fi realisatu mai curundu si mai precisu; stabilirea ortografiei romane cu litere latine.

Dela 1850 in coce, Gazet'a Transilvaniei pre incetu si-a mutatu portulu, din „civile" in latinu, camu cu ortografi'a organului. Dupa ca. Telegrafulu, totu asemenea. Er' dupa ele nu a mai aparutu nece unu diarnalu, politicu ,au de alta natura, in imperiulu austriacu, pana astadi, care se nu se fia scrisu cu litere latine si cu ortografi'a organului, seau déca cniva mai place a dice: cu ortografi'a comisiunei filologice din 1860, — bene-reu seau multu-pucinu; ca ce diferentiele si variatiunile nu-su de mare insemnetate.

Ce e mai multu, inca si fratii nostri celi din afora si-au desbracatu de totu intrega diurnalistic'a de literele „civili" si o au infoliatu in cele latine. Numai catu, chiaru si pentru inceputu, form'a scrierei limbei romanesci, atatu e de „pocita" in acele diornale, catu te prende dorerea de, ce patiesce biét'a limba romanésca.

Aici diferintiele si variatiunile atatu suntu de colosali, catu si in ochii celoru mai rabdarii, mai indiferenti, mai nepasatori, suntu nesuferite. Cu atatu mai multu inse suntu nesuferite in ochii celoru mai vii, mai infocati, mai decisi, cá se nu dicu si ai celoru mai intieleguori si precepatori, in catu in anii mai din urma par' ca publiculu romanu erá pre-aci pre-sci se se rescóle in contr'a scrietoriloru romani de prin diurnale, carti seau brosiure, pentru ce nu se intielega se puna una data capetu la atate nóue si noue divagationi cari de cari mai cornurate.

Noi, cari mai bene de 40 de ani amu urmaritu cu cea mai vie atentiune tóte fasile literaturei romane, si in specie ale desvoltarei limbei si ortografiei romanesci, si amu luatu parte activa in miedi-locolu ondeloru acestei fortune, amu avé dereptu póte mai multu de catu mai toti, de a ni se uri de atate fluctuatiuni, si de a ne pierde patienti'a, — amu fi doritu, cá publiculu se fia avutu mai multa rabdare pentru scrietorii nostri, si se le fi lesa inca liberu cursulu vreunu 20—30 de ani, pana candu chiaru literatiloru nostri li-se va uri de atata discordantia, si voru scruti de scne si necesitatea de a se impacá in pareri si a se concentrá intru un'a.

De altmentrea am tóta temerea, ca cu reulu nu vomu esi la cale, ci numai cu benele si fumosulu. Reulu aici e tóta autoritatea personale su comunale; si ori ce-ne se va incercá individuu seau societate, a dictá publicului romanu, cumu se scrie, numai pelia-si va aprende in capu, precum unii au si patit'o.

De acea inse totu am fostu de parere, precum si adi sum, cá omenii competenti se nu si precurme cercetarile seriése, severe, coscientióse, asupr'a limbei si formeloru ei gramatece si ortografice; pentru cá asie pre incetu se se netedésca calea, ce ar' duce mai curundu si mai securu la consensulu comune.

Din acestu puntu de vedere amu plecatu si inainte de 20 ani, incependu publicarea organului, si acum'a dupa 20 de ani.

Principiale, ce le aveamu atunci, le amu si astadi. Cercetarile, ce le amu continuatu de 20 de ani in coce, m'au confirmatu si mai tare in pareile, ce le amu adoptatu atuncia. Si nu potiu sperá, ca convictionile, ce le amu castigatu si nutritu in 40 de ani, se le mai potiu scaimba cu altele.

De acea ne amu si propusu, in acestu nou organu de publicitate, a ne desfasiorá pre incetu ideele, a ne produce rationale si motivele, a desleg'a indoielele, a inderept'a paterile, — si in urma, cá se fimu sinceri si conscientiósi, a ne corege si pe ale nóstre, unde ne vomu fi aflatu ca amu ratecitu, seau ale reduce la una mai buna armonia, unde pana acum nu amu fostu oserbatu, ca e discordantia.

II.

Inse e unu lucru cunoscutu, camu ca discusiunile, mai alesu cele prea lunge si prea dese, de asta natura, nu au dupa gustulu fia carmia, inca si mai multu, déca discusiunea e nevolita a se tiude la cercetari erudite si conclusiuni strinse si departe deduse, la cari pentru cá se fia bene si de plenu intielese, de multe ori e de lipsa una atentiune incordata si una conoscientia mai exacta de materi'a filologice, caree ar' fi a se presupune in fiac'e lectoriu, ci nu se afla asia precum se presupune.

De acea, pentru a dá una mai mare varietate argumentului, si a desdaună pre lectoriu de desgustulu, ce l'ar' poté semti, amu credutu de lipsa si acum, cá si óre candu in organu, a se adauge cercetari si de alta natura inse omogenie, cum si este istori'a nationale, ce e strictissime impreunata cu limb'a si filologi'a romana, ca si la tóte poporale. Ca ce cu esistenti'a seau caderea limbei ori carui poporu sta seau cade si istori'a acelui, si unde a incetatu limb'a, a incetatu si viati'a lui, er' mortii numai au istoria.

Au nu si limb'a unui poporu, si fasile prin cari a trecutu, sunt partea istoriei lui? Si au nu chiaru si acele fasi nu suntu causate prin evenementele istorice, prin cari au trecutu si poporulu si limb'a lui?

Déca in limb'a romanésca voru fi cuvente si forme, de exemplu, dacice, gotice, slovenesci, ungaresci, turcesci etc. au nu voru fi ele remasitiele comerciului intre romanu si intre acele popóra? Unui comerciu, nu numai negotiatoresc si pacinicu, ci si asupritoriu si dusmanosu, inse totu comerciu.

Si cate punte intunecate suntu inca in istori'a romanului. Straiinii si pana astadi stau inspaimati insintea istoriei romanului, cá insintea unei enigme, inca si straini de mare nume si de cercetare profunda; — seau se facu a fi inspaimati, ceea ce pentru noi totu un'a este.

Ca-ci a nóstra a romaniloru detoria este, a le lumină cu facli'a istoriei, si asia de chiaru, catu nunumai celi cu doi ochi, ci chiaru si orbii se le vedia.

Aste suntu puntele programei Archivului, ce ni-le amu luatu de scopu, de cari catu de pucinu de ne vomu apropiá, totu amu propasitu, si e unu castigu.

Romanulu totu de a un'a si-a adoratu limb'a s'a, si istori'a lui, de a si fostu une-ori fórte trista, inse infaciséza si pagine atatu de ilustri, catu se póte laudá cu vertutea strabuniloru sei.

Pucine popóra su fostu, ceri, ori catu de ilustri se fia fostu se nu-si aiba si pagine triste, plene de calamitati, ruine, si in urma de pericule totali. Nece Greci'a, cu totu eroismulu Spartaniloru dela The, mopylae si cu tóta intieleptinea admirabile a lui Temistocle, nu potù se scape de servitutea persesca si de devastarea Atenei. Rom'a inssi, care se redicase la culmea poterei celei mai inalte, inca cadiù sub loviturele barbare.

Ce mirare dar' déca si romanulu, straplantatu in sinulu barbariei, si lasatu de buna ora in voli'a Daciloru, Gotiloru, Avariloru etc., cadiù sub amarulu jugu alu servitutei?

Nu set'a e de miratu, ci mirarea cea mai mare e, ca intru atari impregiurari nu s'a sufiatu, cá pulberes, de pre faci'a pamentului.

De acea suscrisulu cautandu la dorenti'a generale a tóta romanimea, cá dupa ce s'a desluratu cu totulu scrierea cu litere „cirile", si s'a adoptatu alfabetulu latinu pentru limb'a romanésca, se se afle una chiae amesurata geniului limbei si indigentiei comuni, spre usurarea acelui alfabetu pre catu se póte mai regulatu si mai usioru, de una parte, — de alta cautandu si la unele punte mai susu atinse din istori'a poporului romanu din partile Daciei, — s'a determinatu a deschide acesta folia curatu literaria romanésca, spre cercetari filologice si istorice, sub titlu de —

ARCHIVU pentru FILOLOGIA si ISTORIA.

Coprinsulu lui dar' va fi, —

a) filologicu, despre originea si natur'a limbei romanesci, de ortografi'a, gramatic'a, sintactic'a, lesicologi'a ei, séu totu ce se tiene de filologi'a limbei romanesci, ilustrarea, rectificarea si fixarea ei.

b) istoricu-geograficu, despre origines si templarile poporului romanu, dela autani'a apariti'une pre pamentulu Daciei pana adi, cercetari archeologice, topografice, ethnografice, séu totu ce póte ilustrá, clarificá si determiná vreunu puntu din istori'a romanului séu a altoru popóra, cu cari istori'a lui e impreunata, civile séu besericésca.

Acestu cuprinsu se va tractá in disertatiuni, articli, corespundentie, recensiuni, documente, notitie etc.

Ajutoriu la acesta intreprindere ne a promisu Dn. prof. gimnasiale I. Moldovanu, cunoscutu publicului romanescu din lucrarile sale filologice si istorice.

Conditiunile publicarei se afla pre pagin'a ultima acestui numeru. T. C.

Drepturile fundamentale.

Drepturile omului sunt nascute cu elu insusi, o multime de ómeni inse nu le potu defini, ci numai le simtu, éra altii nu voiescu a le recunósce ómenimii, ci se incércu a le pastra numai pentru sinesi. Acésta o facu absolutistii si anarchistii.

Intre anii 1848 si 1850 s'au scrisu si vorbitu tocma si pe la noi multe despre drepturile fundamentale, ci pe atunci ómenii esiti de curendu din jugulu sierbitutii abié invetiasera cativa termini fara cá se fia strabatutu si pana la idei; libertate, egalitate, dreptate, fratietate, le invetiasera inca si sermanii tierani necajiti, in fapta inse vedea intemplandose cu totulu altuceva.

Sub absolutismu era strinsu opritu a vorbi despre drepturi fundamentale; spendiuratórea ungurésca, biciulu rusescu si spionagiulu absolutismului taisse poft'a ori si cui de a mai vorbi despre asié ceva.

Drepturile fundamentale s'au desveliatu in teoria si in practa nu numai la elinii si romanii antici preste cativa secoli, ci si mai alesu in evangeli'a lui Iesus Christosu si in biseric'a lui pana ce inceleca preste ea despotismulu, carele implù temnitiele si catacombele cu martirii drepturiloru.

Anulu 1789 au scosu la lumina drepturile omenesci mai multu si decatu reformatiunea. Popórale subjugate crescute si imbetranite in orbia spirituala completa nu le mai cunoscura, ci multi tienendule chiaru de crime, se scalara cu arme asupra loru, pentruca le mai places sclavi'a, precum placuse evreiloru cép'a si aiulu egiptenilloru cu tóta robi'a Faraonilloru.

Astadi cateva popóre europene au venitu la cunoscinti'a drepturiloru ómenesci. Cele mai fericite din tóte sunt acelea, care le primira in asiedíamentulu séu constitutiunea loru si jurara ca le voru apara. Intre acelea popóra fericite se póte numera in acestea dile si poporulu moldavo-romanescu. Dupa mai multe incercari indelungate de a'si elupta si recastiga drepturile cuvenite omului cá omu, cá crestinu si cá cetatiénu in fine ajunsera cá se si-le asedune in constitutiune, se si le sanctiunedze si se jure pe ele impreuna cu Domnulu in 30 Iuniu (12 Iuliu) an. 1866.

Póte fi ca acea constitutiune inca'si are cá orice lucru de mani ómenesci, unele scaderi ale sale; cu tóte acestea noi nu ne sfiimu a sustiené, cumca natiunea romanésca din Romani'a are intr'insa unu tesauru, carele nu se póte cumpani cu tóte avutiile pamentesci cate se afla pe suprafati'a pamentului moldavo-romanescu si in pantecele muntiloru lui Constitutiunea romanésca are in sinesi atata potere de viétia, in catu ea va pune la proba tóte calitatile ceioru mai eminenti barbati si natiuni si virtutea cetatiéna a toturoru pana si a femeiloru, pe o generatiune insinte, inse tocma in acésta consiste calitatea cea mai eminenta a constitutiunii romanesci, pe carea si-o detera insii moldavo romanii.

Acea constitutiune se publicase si in foile romanesci, inse oandu? tocma in dilele dela Custozza, Solferino, Königgrätz, Floridsdorf, Prag'a, pre candu mai nimeni nu se potea ocupa cu lucrarile pacii, prin urmare si publicarea constitutiunii romanesci a trecutu pentru alte popóra pe aci incolo cá si orice scire efemera. In America legile fundamentale se vedu pe la tóte locurile publice puse in rame aurite, éra in scóle se invétia alatorea cu Tatalu nostru si cu cele 10 porunci ale lui Moise.

Fiindueca romaniloru de aici le scotu ochii mereu cu barbari'a moldavo-romanilloru si li se recomanda din contra legile ungurene dela 1848 cá singure mantuitóre, éra déca nu voimu a le accepta cá pe o evangelia, ni se striga ne'ncetatu, ca suntemu descorocmanisti si suntemu denunciati pe tóta diu'a la imperatia de vendiatori, de aceea credu, ca va fi bine a mai trage érasi o paralela.

In Dec. an. tr. analisaramu legile ungurene din 1848 si vediuramu cata sierbitute mai este in acelesi; se vedemu acum, cá ce 'si pastrara moldavo-romanii din tóte asiedíamentele loru vechi, cum isi formulara drepturile si pe ce jurara. Se intielege ca aici avemu locu de a reproduce numai macsimele de dreptu, éra constitutiunea intréga recitésca o fiecare de unde o va gasi*); intru asemenea se lasa si aplicarea macsimeloru la judecat'a cititorului.

Dintre macsimele séu adica drepturile fundamentale, pe care este asiedíata constitutiunea moldavo-romanésca fia de ajunsu a reproduce aici urmatórele.

Romanii se bucura de libertatea consciintii, de libertatea invetiamentului, de libertatea presei, de libertatea intrunioru (art. 5). Prin urmare.

Libertatea consciintiei este absoluta. — Libertatea toturoru cultelóru este garantata, intru catu inse celebrarea loru nu aduce vreo atingere ordinei publice si bunelóru moraluri. Inse

Biseric'a ortodocsa a reszaritului este religiunea dominanta a statului romanescu. Éra

Biserie'a ortodocsa romana este si romane nesatarnata de orice chiriarchia straina, pastrandu'si inse unitatea cu biserie'a ecumenica a Resaritului in privinti'a dogmeloru.

Afacerile spirituale, canonice si disciplinarie ale bisericei ortodocsee romane se voru regula de o singura aucturitate sinodala centrala, conformu unei legi speciale.

Mitropolitii si episcopii eparchiotioti ai bisericei ortodocsee romane sunt alesi dupa modulu ce se determina prin o lege speciala. (Acestea tóte le afli in art. 21). Mai incolo

Invetiamentulu este liberu. Libertatea invetiamentului este garantata intru catu esercitiulu ei nu ar atinge bun'a morala séu ordinea publica. Se voru infiintia treptatu scóle primarie in tóte comunele Romaniei. Invetiatur'a in scólele statului se da fara plata. Invetiatur'a primaria va fi obligatóre pentru tinerii romani pretutindenea, unde se voru afla institute scóle primarie. (Art. 23)

Constitutiunea garantéza toturoru libertatea de a comunica si publica ideile si opiniuniloru prin grai'u, prin scrisu si prin presa, fiacare fiindu respundietoru de abusurile acestoru libertati in casurile determinate prin codicele penalu. — Delictele de presa sunt judecate de Jury. Nici censura, nici o alta mesura preventiva pentru sparitiunea, vinderea séu distributiunea oricaroi publicationi nu se va poté re'nfiintia.

Pentru publicationi de diurnale nu este trebuintia de auctoriatiunea prealabila a auctoritatii.

Nici o cautione nu se va cere dela diaristi, scriitori, editori, tipografi si litografi. (Acestea se coprindu sub art. 24. Se se compare cu inricosiatulu artic. XVIII ungurésu dela 1848 constatoru din 36 §§ i, carele cere cautione de cate 5 si 10 mii fiorini si dictéza temnitia dela 6 luni pana la 6 ani si glóba in bani dela 3 pana la 6 mii fiorini.)

Secretulu scrisoriloru si alu depesieloru telegrafice este neviolabilu. (Art. 25)

Romanii au dreptulu de a se aduna in pace si fara arme*), conformandose legiloru care reguléza esercitarea acestui dreptu pentru a trasta totu felulu de cestiuni; intru acésta nu este trebuintia de auctoriestiune prealabila. Acésta dispusetiune nu se va aplica si adunariloru in locu deschisu, care sunt supuse cu totulu la legile politi-nesci. (Cá si in Angli'a, cá ori unde.) —

Acestea se coprindu in artic. 26. Acésta teoria si dreptulu de a petitiona fù dechiarata mai demandi intr'unu diurnalu romanescu din Transilvani'a de „fórte periculósa“.

Dupa artic. 27. Romanii au dreptulu a se asocia conformandose legiloru regulatóre de esercitiulu acestui dreptu (Vereinsrecht). Acelu dreptu la noi este restrinsu in mai multe moduri, in catu mai nu sci ce se alegi din elu.

Artic. 28 tiene, ca fiacare cetatienu „are dreptulu de a se adresa la auctoritatile publice prin petitiuni subscrise de catra un'a séu mai multe persóne, nepotendose inse petitiona decatu in numele subscrisiloru.“

Acestu dreptu firescu n'ar fi opritu nici la noi prin vreo lege, inse fiindca nu este garantatu in modu positivu, pentru poporulu intregu, ci numai pentru boieri, asié s'au aflatu unii despoti mai mari si mai mici, carii nu numai in periodulu proprie numitu alu absolutismului, ci si mai tardiu si pana in óra de facia avura fruntea de a caracterisa esercitiulu acestui dreptu de turburare a pacii publice, de revolta si rebeliune, macarca de alta parte se scie curatu, cumca sunt chiaru dispusetioni mai inalte, care dau voia ori si cui de a petitiona deadreptulu si la Maiestatea imperatésca; apoi este on totalu alta intrebare, ca in alu cui nume si pentru ce ni petitionatu; pentruca dupa oricare constitutiune si dupa miotea sanetósa fiacare póte cere numai in numele seu si in alu acelora de catra carii va fi auctorisatu. A-

*) Unguri pana si la dieta mergea cu sabi'a incinsa.

césta se intielege fara nici o politelogia si sofisteria. Vai si éra vai de acelu statu si de acelu poporu, la carele nu este ertatu nici a petitiona. Dreptu ca la noi mai sunt ómeni multi, carii au vediutu cu ochii loru, cum petitionea bietului omu se punea pe spetele lui si se batea cu alunulu, pana i se trentiuia si chartiuli'a si ósele. Éca asié aru voi unii cá se fia tractati ómenii inca si in dilele nóstre.

Dupa artic. 29 sta in voi'a oricarui cetatienu a urmari pe functionarii publici la tribunale pentru faptele admnistratiunii loru, se pres intielege ca totu intre hotarale trase de lege si cu probe sigure in mana, pentrucá se nu cadi tu in delictulu séu in crim'a calumniei.

Artic. 30 opresce estradarea refugiatiloru politici. — In an. 1855 tribunalulu din Sibiiu tramise comisariu inadinsu la Bucuresci, pentrucá se ridice de acolo unu cuibu de secui, intre carii era si dona femei, mam'a si fii'a, amestecati cu totii in conjuscntulu complotu fórte periculosu, pentru carele unii ajunsera in fiarei (Horváth, Várodi), éra altii in prinsori grele. Guberniulu romanescu de atunci cadiutu in lesinu in urmarea atatoru invasiuni si asupreli privi frumoriolu, de langa perdea la tóta scen'a acea. —

— Ferice de moldavo-romani, déca 'si voru sci pretiui, apara si pastra drepturile castigate. —

Ómenii balbaiescu órasi multe despre scopuri dacoromanesci. Éca adeverat'a Daco-Romania domniloru. Necum armele lui Carolu I. fia macar si 200 mii, dara nici tóta potérea Rusiei nu va fi in stare de a cuceri in timpurile nóstre cu acea usioratate, cu care potu cuceri legi si asiedieminte umane, intielepte, liberale, bune.

In Austri'a egalitatea de drepturi este prochiamata de repetite ori de pre tronu cu cea mai mare solenitate si este pusu in lucrare, pentru cá toti locuitorii se fia egali in faci'a legiloru; inse nicairi nu este spusu curatu, care sunt drepturile fundamentale garantate asié, in catu puterea fisica brutala se nu cuteze a sparge prin ele. Cum este in acésta privintia mai anume in Transilvani'a si la unguri vomu arata póte altadata, cu tóte ca cei mai multi cititori si nostrii o scu din viétia.

„Voimu se damu romaniloru austriaci atatea libertati si se le facemu atatu bine, in catu niciodata se nu le vina poft'a de a cauta inafara“. Acestea sunt cuventele fostului ministru de statu cavaleru Schmerling dise si repetite in anii 1861 si 1862 la vreo dóua ocasiuni despre romani; totu acesta este si cela mai din urma respunsu alu nostru catra toti aceia, carora le-a cassiunatu cá ci cum sru fi fermecati, a popularisa ide'a daconomanismului in gazetele maghiare si germane. Totu acesta ne este punctulu de intalnire cu „Kronstädter Ztg.“ Nr. 17 a. c.*). Totu din asemenea causa si cu asemenea scopu ne simtimu indatorati a face inca o singura observatiune totuioru carii séu din cogetu curatu, séu din vreunu interesu oricare voiescu a face romaniloru bine. Nu cumva se se mai insiele a mai crede cineva, ca misioritatea departe precumpanitóre a acestui poporu ar fi atatu de materialista, interesata si egoista, in catu se saite si se'si pérda mintile de bucuriu, déca — din ceea ce contribue si elu la statu si la tiéra — i s'ar mai da cutaruru cleruri inca cate 30 séu si 200 sute mii, séu i s'ar mai aplica din connationalii sei vreo 2—3 sute functionari, ori ca i s'aru mai infiintia dóua trei scóle gimnasiale, séu ce mai sciu eu de care. Bune sunt si acestea si multu trebuintióse; credia inse oricine, ca romanii au invetiatu a cauta si in viitoru si ca ei cunoscu, ca fara garantia de drepturi nimicu nu este sigoru in lumea acésta. —

G. Baritiu.

„Concordi'a“ incepuse inca din an. tr. a publica unu ciclu de articuli titulati „Diplom'a din 20 Oct. si emancipatiunea politica a romaniloru“. In Nr. din 31/19 Ian. se publica alu V-lea articulu. Auctorulu se ocupa mai totu numai cu romanii din Transilvani'a, éra anume in V mustra fórte seriosu si cu temeiuri numeróse pe toti acei conducatori si romaniloru, carii in an. 1865 au facutu pe natiune cá se'si paraséasca terenulu celu sigoru, legalu, castigatu in an. 1863 si se

*) Acestea s'a publicatu in Bucuresci si francesce si nemtiesce, inse traductiunea nemtésca in mai multi articuli este fórte rea.

*) Artículu de fonda: Siebenbürgen und die orientalische Frage.

intre pe terenulu legalu boieresca oferita loru in an. 1865. „Intru adeveru ca romanii su concepte bizare de statu si de politica. Ei asiĕ credu, ca de cateori unu gubernu se schimba, de statea ori si politic'a trebue se o schimbi. Du ecsemplu regimulu din Iulie 1865 ne au denegatu positiunea nóstra de statu, asiĕ dara si noi insine trebue se nio denegamu in faci'a regimului inauguratu si se incepemu de nou a cersi nationalitate si limba dela elu. Investiti odata, ca terenulu legalu din 1863 si 1864 si nedependintu'a patriei sunt compatibile numai cu legile fundamentali din 20 Oct. si 26 Febr. — Ĕca conceptele cele sinistre ale regalistiloru si deputatiloru romani in ce precipitia au aruncatu pe poporulu romanu etc. etc.“

Acestea si alte mustrari fórte aspre, insĕ fórte drepte „Concordi'a“ le incheie decoram data asiĕ: „Indesiertu conducatorii nostrii se nezuescu a mai molcomi gresiĕlele, candu ca acces, ce nu tramitu deputati la Pest'a si bajocurescu pe cei carii s'au dusu la Pest'a, candu ca acces, ca au serbatu aniversari'a dilei din 26 Oct. 1863, candu ca acces, ca tramitu deputati la monarchulu. Tóte sunt vane, gresiele comise sunt nereparabili.“

Pana se'si incheie publicistulu „Concordiei“ ciclulu seu, noi ne luamu voia a reflecta pentru astadata numai la urmatórele impregiurari.

Gresiĕlele comise, remanu gresiele, si inca fórte mari, precum le recunósce si „Concordia“, acelea insĕ nu sunt nereparabile, pentruca ĕca, cu tóte semimesurile nóstre, cu tótu ametiĕl'a in care adusera pe poporu dela Sept. 1865 incóce, timpulu si celelalte popóra, éra mai alesu croatii ne ajuta cá se scapamu din cursa in care prinsera pe unii mai anteiu la Clusiu, apoi si la Pest'a. Rogamu asemenea pe publicistulu „Conc.“ se'si insemne, ca regalistii transilvani romani dómne feresce nu sunt representantii tierii si si natiunii romanesci, dieu insĕ nici acei vreo 9—10 deputati romani nu sunt si nu potu fi representantii tierii si si natiunii, pre catu timpu ei dela natiune n'au nici unu mandatu, nici o instructiune si pre catu timpu ei inca n'au spusu nimenui din capitlu loculuĭ, ca pentru care scopu mergu la cutare dieta.

Dĕca poporulu romanescu si cei carii l'au pusu la cale, au comisu vreo erore grea, apoi acea fù, ca au luatu parte la alegeri, in locu de a siedé acasa si celu multu a protestá in contra ne mai auditei procederi boieresci din an. 1865/6. Noi o diresseramu acésta totu in „Concordi'a“ inca pe la Iuniu 1866, atunci insĕ era prea tardiu, pentruca cearlatani'a politica apucase aripi si romanii era incalecati.

Astadi conducatorii romaniloru au ocasiune minunata de a invetia din conduit'a conducatoriloru Croatiei, cum si din a unoru barbati germani austriaci, precum sunt fostii ministrii br. Pratobevera, Plener si Lasser, betranulu consiliariu de curte Taschek si altii o multime, carii ne invetia in audiulu Europei intregi, ce insemna a'ti apara terenulu legalu castigatu odata, cum si a te feri de terenulu feudalismului istoricu pastratu cu tóte reaturile din timpurile barbare. — G. B.

De pe **Someslu** 8 Febr. Sciu, ca veti dori cu sete, cá se indestulamu asteptarea publiculuĭ romanu cu totu feliulu de sciri si actiuni, de cari in capitl'a unei tieri neci odata nu póte fi mare lipsa. — Acésta asteptare o justifica multimea inteligintiei romane din Clusiu. — De astadata insĕ ve impartasimu numai secretulu publicu, ca unionistii astépta cu sete denumirea ministeriului maghiaru, fiinduca credu, ca biletele de denumire se afla si gata spre subscriere. Lasamu, ca ministeriulu Ungariei nu'si póte estinde activitatea s'a si asupra Transilvaniei, unde corón'a administrésa prin guvernu provincialu, care pana candu constituant'a Transilvaniei nu va introduce cu sanctionarea suveranului o alta forma de guvernare, e legalulu nostru ministeriu, cu una cu dóue nu va concede in nostru mare principe o stramutare statu de sguduitória de temeliile unei tieri, facundose unu saltu mortale unilateralu fara a se cautá in adencimea resultateloru. Pregatiri pentru conducte de tortie si alaiuri, cu care se se faca manifestatiuni pentru eventual'a denumire a ministeriului, credu ca se voru face pretutindinea, pre unde predomina sil'a morala si forti'a unionistiloru, insĕ acést'a nu va demustrá neci odata, ca maioritatea locuitoriloru Transilvaniei e multiamita si se va dá capu plecatu din simpatia ordiniloru unui ministeriu unionisticu, pe care nu'lu póte suferi neci dreptulu istoricu alu tierei neci autonomi'a ei, cu atatu mai pucinu sistem'a nationiloru regnicolare a Transilvaniei, care eschide orce metamorfosa facuta in contra ei. Prin urmare numai o partita vre ministeriu, ad. ca unionisti, ca dela 1848, care facuse atentatu asupra sistimei constitutiunii vechi in contra art. 11 din ea, unde se dice apriatu, ca uniunea nationiloru (numera acumu si pe a romaniloru) pretinde in pertractarea negótialoru dietale urmatórele:

1. Ut status et forma regiminis ab omnibus intacte observetur.

2. Ut una natio aliam in suis juribus, privilegiis et approbatis constitutionibus sine religionis et personarum respectu conservet, quin vel unius privati oppressionem quilibet praepedeat.“ Prin urmare numai unionisti au facutu atentatu, cu scimbarea sistemei si supunerea la min. maghiaru. Natiunile nu se scia invoi si intielege la unu asemene atentatu cutediatu prin fortia, ci ele voru sustarea sistemei.

Astadi insĕ cere timpulu si dreptulu coegalu o rectificare numai aici.

Ad. in tecatulu, ce'lu pretinde starea lucrului de acum alu nationiloru regnicolare, intre cari se afla si nationea romana introdusa prin art. I de lege sanctionata in 26 Oct. 1863 si publicata dupa tóte formele lui, trebue se sune punctele de susu cam asia: Statulu si forma regimelui se se observese de tóte 4 natiunile regnicolare neatinse si neci o natiune se nu cuteze a conturbá pre vreuna din celelalte in drepturile sale de perfect'a egalitate politica nationala, ci tóte au obligamintea fara de neci unu respectu de persóne a se conservá intre olalta in nepertorbatulu usu alu egalitatii nationale politice, impedecandu orce apasare pana si a unui privatu.

In 1848 repetimu, ca s'a facutu atentatu asupra acestei sisteme, pentruca in contra acestoru dóue punete nu se potea fortiá legea unirii fara de crim'a de tradarea tierei, pentru care se facù atata versare de sange; si astadi cu atatu mai pucinu se póte jigui principiulu sistemei celoru 4 natiuni regnicolare ale Transilvaniei, cu catu ca afara de una partita, partita unionistica, maioritatea tierei nu vre se se faca complice (convinovata) la o astufeliu de vendiare, tradare si atentare. Asia dara noi transilvanenii se ne asteptamu la continuarea constitutiunei, care e chitulu infratirii si concordiei intre natiunile regnicolare ale Ardéluluĭ, ér' nu la ministeriu; si acést'a va feri cu buna séma nu numai o repetire a anului 1848, ci si cea mai din urma incordare si rivalitate ostila din vatr'a tierei nóstre. —

—b— Constitutionalistu.

Clusiu 2 Febr. Asta tómna ordinariatele de Alb'a Iulia si Armenopolea petitionara la reg. gubernu, cá se se asemnese salariu pentru unu profesore de limb'a romana la gimnasiulu piaristiloru spre a se poté propune cá studiu obligatu. Comisiunea catolica, carei se impartasi acésta petitiune, isi dede opiniunea pentru resolutiune negativa, ca fondulu studialoru e detoriu, necum se póta dá salariu pentru limb'a romana. Dela statu inca nu le vine la socotéla, cá se nu intie dispunerea statului la mediulocu cu scurtarea autonomiei. Speramu, ca Maritele Ordinariate voru pasi si mai incolo pana la Maiestate, pentruca necesitatea de a se propune limb'a si literatur'a romana la numerós'a juvime romana din scólele Clusiului e cu multu mai pipaita si mai neaparata, decatu cá se se parasésca fara neci o prividtia in cultivarea limbei, care in poterea legii patriei are asemenea dreptu a pretinde cá se fia respectata si introdusa or si la ce institute cá si maghiar'a, si acést'a cu atatu mai vertosu se sperésa, cu catu ca romanii in gimnasiulu Blasiului au indeto ratu pre natiunea secuia maghiara cu o reciprocitate spontanea platindu din fondu românescu 2 profesori de limb'a maghiara in gimnasiulu loru, si se astépta a li se remesura cu aceeasi respectare de limba si nationalitate din partea fratiloru maghiaro secui. —

Teuc'a in diu'a de anulu nou 1867.

Epistola deschisa catra amicii si nesmicii causei acia numite „Cas'a tractului Faragau“, respective „Convictulu tractatului Faragau“.

Doue 'mi sunt motivele, cari me indémna a ve adresá acést'a epistola in publicu: lamurirea adeverului si prin trena'a indreptarea opiniunei publice, apoi unu micu servitiu unei cause de unu interesu adeveratu natiunalu.

Otarirea Dvóstra din 19 Dec. 1863, cá se redicati in Blasiu, in pi'a memoria a laurestatului nostru poetu Andreiu Muresianu, unu convictu, si-a aflatu apretiuire caldurósa in intrega publiculu romanescu; dovada sunt contribuirile, ce decurgera de tóte partile.

Acelu publicu insĕ, pre care 'lu a'ti inflacaratu cu sublimitatea ideii Dvóstre, astépta cu totu dreptulu cá cuventulu se se faca trupu si puritatea causei se nu se patese, éra memori'a patronului Dvóstru, se nu se profanéza.

Dar' ómenii sunt cu gresiele, asia d. e. ave'ti si Dvóstra gresiele, cu tóta superioritatea causei.

O privire scurta in istori'a causei „convictului tractatului Faragau“, ne va conduce la adeveru, concedet'i 'mi inse, cá se ve spunu insinte, cumca celu mai mare reu acestei cause, l'a facutu amestecarea causeloru private si ure personali, in trebile tienatóre de o causa cu cutura de tota publica, cari v'au impartitu poteriile acolo unde trebuea se fia unite, au facutu pre aceia, cari erau cei mai zelosi conlucratori intru realisarea ideei Dvóstre, de inimicii cei mai stricatori, cu unu cuventu, v'au conduso la acea, de v'ati mascaritu unulu pre altulu prin diurnale publice, ma v'ati silitu a 'negri, cu tóte ocasiunile date, cu neadeveruri, nu numai pre aceia, caroru are de a'si multisimi caus'a tóta esistenti'a sa, dar' si pre de aceia, cari n'au luatu nice o parte conducatóre in caus'a numitului convictu.

Cu de acestea n'ati pastratu nici pre subscrisulu, a'ti facutu insĕ si faceti celea mai mari nedreptati autorului ideii si conducatoriului causei, proprietariului din Teac'a Gregoriu Vitezu. —

Incatu se tiene de celu din urma, densulu tóta activitatea s'a si tóte intrigile tiesute in contra acelcia, le-a desfasiuratu din destulu in Nrii „Concordiei“ 56, 57, 58 si 59 din 1865.

Inimicii sci la computulu seu, datu in publicitate si la alte tóte cate s'au sorisu, pre langa acelu computu, nu au respunsu nimic'a; de nici apoi totu omulu nepartinitoriu trebue se vina la convingerea, cumca plenipotentiatulu Gr. Vitézu, a desfasiuratu o activitate intru adeveru de admiratu si cumca cei cari erau chiamati, ma chiaru si obligati de a'lu sprigiuni, prin adversitatile loru, nu numai au impedecatu realisarea scopului dupa programulu avutu, ci au provocatu si alte calamitati stricatóre causei.

Eu, care cunoscu caus'a mai de aprópe, vi-o marturisescu in publicu, cumca tóta stricarea acelcia, dupa cum dreptu observéza compitulu citatu, i-a venitu din portarea reactionaria a protopopului tractului G. Chellanu si a consiliorului lui.

Dvóstra ati mersu cu plenipotentiatulu in ast'a causa mana in mana, pana candu a venitu lucrulu la respunderea obligamenteloru facute.

Pana candu s'au facutu subscriptiunile si pana candu s'au gatitu documentele obligatóre, ve intrecerati unulu pre altulu in activitate si ve silisti facere a premerge celuilaltu cu esemplu bunu, cugetandu de bunaséma, cumca cu atat'a ati si ziditu convictulu doritu; dupace inse ati vediutu, cumca plenipotentiatulu tractului, carele 'si angagease onóre in publicu, pretende dela Dvóstra schimbarea vorbei in fapta, dupace a'ti aflatu, cumca G. V. cu plenipotenti'a, care i a'ti dat'o la mana, cá se nu remana batjocuritu in publicu si inainte ven. ordinariatu caroru le dete asecurarea, cumca caus'a va esi la fimitulu doritu, a facutu pasi, cá se ve constringa la implinirea obligamenteloru pre cale judecatorésca, v'ati intrebuintiatu tóte poterile, cá realisarea causei se o impedecati.

Urmarea a fostu, ca plenipotentiatulu G. V. v'au silitu la implinirea datorinteloru prin judecata.

Prin acést'a v'ati aflatu fórte neindreptatiti, — A'ti imprastiatu deosebite invinuiri, unde numai vi s'a datu ocasiunea, cari in urma se reduceau la refrenulu „G. V. si cu asesorulu ne manca banii“.

Cumca G. V. n'a mancatu banii adunati spre edificarea convictului, dovedesce computurile de densulu date in publicu si anumitu dupa publicarea din Nrii „Concordiei“, mai sunt citati, capitalulu convictului eră in Iulie 1865, 2237 fl. 55 cr. v. a. — éra in Iuniu 1866, dupa publicarea din 46 a concordiei, 2615 fl. 38 cr. v. a., si asia in unu restimpu inca nu de unu anu, capitalulu a crescutu cu 327 fl.

83 cr. v. a.; — o economia intru adeveru de laudatu.

Cetésca apoi celu nepartinitoriu si computulu lui G. V. din Nrii 89 si 91 ai „Concord.“ din 1866 si va afla cumca acést'a causa din ce in ce capata mai multa potere de viétia; — de sicia nici asesorulu nu a potutu se dè lui G. V. altu ajutoriu; de catu insintatoriu pentru causa, si nici decatu nu l'a potutu ajutorá spre mancarea banilor.

Spre a fi justificatu inaintea publicului, din causa ca din mai multe parti mi s'a sioptitu, cumca mi se iea in nume de reu „de ce nu me silescu eu, de nu alta, prin capacitari, se scapu cau'e din desolutionea in care se afla“, voiu se impartasiescu cetitoriloru, cumca eu, cu tóte staruintle facute in ast'a causa pana acuma, am remasu pre diosu.

Insiste de a impartasi vreo cateva incercari facute spre a reduce caus'a in calea pacei si la cointielegeri fratiesci, membrii fruntasi in o siedintia a loru tienuta in 14 Martiu 1865, au otaritu a me escl ide de a participá in asfacérile causei sub pretestu, ca nu sum nascutu in tractulu Faragaului, de unde apoi tóta conlucrarea mea, a potutu se fia numai cá a unui nemembru, consultativu.

Pucine sfaturi mi s'au cerutu in ast'a causa.

Asia in inceputulu lui Martiu 1865, candu inimicitiele intre dlu vicepretopopu G. Ch. si partit'a sa, facia cu G. V. si partit'a sa nu numai incercasera caus'a de desperatu, dar' o trantisera din culmea sublimitatii ei, in bratiele intrigiloru si resbuniriloru private, avui onórea de a fi cercetatu prin dlu vicepretopopu tractualu si vicepresiedinte alu insocirei G. Ch. si rogatu, cá se 'mi dau opiniunea: cum s'ar poté reduce caus'a la cursulu seu normalu, ca densulu si maioritatea contibuentiloru, nu suntu multiamiti cu conducerea plenipotentiatului G. V. si au téma, cumca banii adunati si afaitori in administratiunea acelui'a, ar fi in pericliu si-e téma, cumca voru fi subtrasi scopului, pentru care sunto meniti.

Dupace ne-amu desfasiuratu parerile impreunatatu, opiniunea mea merse intr'acolo, cumca caus'a se póte reduce la statulu ci normalu, déca partitele se voru contopi intr'un'a si se voru face dispusetiuni garantatóre de esistenti'a fondului si pentru intrebuintiarea lui spre ajungeres scopului, pentru care este menitu.

Asia am propusu, cá diu prot'a se conchisme, catu de curendu, soborulu tractului, — acelasi se cera dela plenipotentiatulu G. V. ratiotiniu, — se aléga unu comitetu, insarcinatu cu conducerea causei mai departe, si se incredentieze manipularea banilor acelui membru alu insocirei, care va fi in stare se lege cautiune ipotecaria. — (Va urmá.)

UNGARI'A. Pest'a 6 Febr. Cris'a ministeriului denumindu se apropia de fine. C. Andrássy si Deák fura conchiamati la Vien'a si diornalele din Pest'a ne si anuntia, cs ministeriulu respundistoriu ungurescu e compusu din c. Andrássy cá presiedinte, Somsich la interne, Lonyay la finantia, Horváth la justitia, Wenkheim la aperarea tierei, Gorove la comerciu, c. Mikó la comunicatiune, Eötvös la culto si invetiamentu. Se mai scrie cumca prin Deák se va face cunoscuta tierei unu mesagiu pentru deplin'a restitutione.

— Mai circula si faim'a, cumca ministeriulu maghiaru va cere dela diet'a pe unu restempu órecare, unu feliu de indemnitate cu scopu de a fiuá mesurile pentru constituirea tieriloru tienatórie de corón'a Ungariei.

Nu scimu ce atitudu va fiuá ministeriulu facia cu provinciele ce se tienu de corón'a St. Stefanu; atata inse scimu, ca neci maioritatea Transilvaniei, neci Croati'a nu'si voru recunósce de vóia buna neci odata cu pretiulu jignirei celei mai pucine a dreptului seu de autonomia si nedependintia provinciala facia cu Ungari'a. Noi credemu, ca neci chiaru maghiarosenii nu voru sufla toti in cornulu fusionistiloru dela 1848 si partit'a fusionistica va remané singura sloga plecata a ministeriului. Noi esplicamu indemnitatea ce vré se o cére ministeriulu asia, ca constandu elu din barbati mai moderati voru afla neaperata trebuintia si o necesitate neincungiurabila a escopera una escriere de alte alegeri la diete, si asia a incerca unu feliu de compromisu in caus'a unionei. — Resultatulu intregului compromisu inse nu va fi altulu, decatu revisiunea legiloru din 1848 setembre, cá unionea se remana cea ce a fostu insinte de 1848, ér' fusiunea se se arunce in abisulu fictiuniloru si apoi „clara pacta boni amici“, déca nu va fi comunist'a, cá se se intinda la jignirea cetu de pucine a drepturiloru ce le posiedemu, din care neci dupa lupte de sute de ani nu vomu concede nici una jota, ca concedendu una jota, vomu remané nulla aupremat'sta. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a 5 Febr. Ministeriulu a tienutu in 1-a una conferintia sub presiedintí'a Mai. Sale imperatulu, care dura pana la 6 óre sér'a. — Din acést'a siedintia a esitu in publicu, cumca invoirea cu Ungari'a ar fi-a se lua cá o fapta complenita in representanti'a tieriloru de dincolo de Lait'a (in Vien'a) in urm'a securitatii punctatiuniloru iovoite, precese si aprobate. Ministrulu de Benst tienú dar' de prisonu senatulu estraordinariu si propuse conchiamarea senatului augusto, cá acesta se tramita delegatiunea. — Er' nevenindu cechii si polonii la senatulu augustu se se escria alegeri directe. C. Belcredi nu se potú invoi la acést'a si 'si dete demisiunea. De atuncia neci cá mai lua parte in ministeriu si „Presse“ scrie, ca demisiunea s'a si primitu si br. Beust a si fostu presidiulu ministeriulu. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci. Aici ni-a sositu unu telegramu din Iasi, cumca Alteti'a S'a Domnitoriula sosindu in 30 Ian. pe la 5 óre in Iasi a fostu primitu cu fórte mare caldura si cu strigari de bucuria, ér' séra orasiulu fù iluminatu serbatorésce, si Mari'a S'a se preambla prin orasiu, pre diosu, aclamatu de poporulu, ce'lu intempiná. In Iasi inca daruí Alteti'a S'a cá ajutoriu la cei strimtorati de mediulócele vietiei 1000 galb. A 2-a di primí principele tóte auctoritatile militari si civili, ér' pe la 4 óre pre consuli, cari 'lu salutara dimpreuna cu personalulu cancelarieloru respective cu totii, afara de anglioiu.

— In Bucuresci tóte foile publice imputa ministeriului, ca nu se apuca mai cu seriositate si mai resolutu a vindecá rauele cele vechi ale tierei, si 'lu provóca, cá se vindece totu ce e banuitu in ramurele administratiunii si alu justitiei, sterpindu ab surile cu seriositate fara distinctiune de persóne, si se aduca odata imperatí'a moralitatii si a respectarii santimiei legiloru.

— Senatulu romanu a fecutu propunere, prin care se cere a se scapine de a siedé in senatu episcopii, cari sunt numiti si nu alesi. Guvernulu a datu senatului proiectulu de lege pentru alegerea capiloru besericesci. Senatulu a votatu si proiectulu desfiintiarii monopoluluí tutunului.

— Comisiunea imperiala a espusetiunii din Parisu insciintiésa pe delegatulu comisariu alu Romaniei, cumca deschiderea espusetiunii ce va face nestramutatu la 1-a Aprile, pana candu au se fia tóte lucrarile gata. —

In caus'a orientala neci o diversiune noua. Singura Grecí'a si urca ostasimea acum la 41.000, ér' Itali'a inca nu vré a remané indereptu in actiunea causei orientale, spre care scopu a-e de cugetu a pregati vreo 10.000 ostasi. — Admiralulu Persano fù condamnatu la pedépsa, inse pre o corabia americana a fugitu in 30 Ian. la Americ'a. —

29,398. 1866. 2—3

Escriere de concursu.

In urm'a prégratiosului decretu regescu din 20 Decembre an. tr. Nr. aul. 5230 1866 se publica prin acésta concursu pentru ocuparea duoru catedre de profesura la academi'a regia juridica din Clusiu, unde esista unu cursu triaunle si patruanle.

Pentru determinarea competentieloru profesoriloru acestora in modu analogu cu salariale profesoriloru aplicati de mai nainte s'a luatu de cinosura mesur'a de salaria prescrisa cu prémalu rescriptu din 24 Aprile 1852 si cu decretulu din 4 Octobre 1850 bul. imp. Nr. 380 pentru academiele c. r. din Ungari'a, dupa care voru avé profesorii publici ordinari unu salariu anuale de 1050 fl. v. a. cu dreptulu de inaintare la 1260 fl. si 1470 fl. v. a, dupa fiesce care 10 ani de servitiu cá profesoru ordinariu publicu si unu pausiulu din didactru de una cumdata determinata in sum'a anuale de 105 fl. v. a. Salariulu anuale alu unui profesoru estraordinariu e stabilitu in suma de 630 — 945 fl. si unu pausiulu de 50 fl. pentru propunerea obiectelorn de invetiamentu, care voru fi definitivu incredintiate unui profesoru afara de obieciele sale nominale se voru asemná remuneratiuni anuale de 210—420 fl. v. a.

La academi'a regésca juridica din Clusiu se voru propune in limb'a maghiara urmatórele obiecte de invetiamentu:

Istori'a dreptului romanu, institutiunile si pandectele, istori'a dreptului si a imperiului germanu — istori'a austriaca, dreptulu privatu universale germanu, istori'a dreptului transilvanénu.

Dreptulu privatu maghiaru si sasescu, dreptulu feudale si estetic'a, filosofi'a dreptului.

Dreptulu canonicu rom. cat., dreptulu eclesiastica alu protestantiloru, dreptulu penale austriacu si procedur'a penale, dreptulu civile austriacu, procedur'a civila austriaca, — dreptulu comerciale si cambiale, dreptulu montano, politic'a administratiunei interne, scienti'a administratiunei politice austriace, scienti'a finantiala dimpreuna cu legile finantiale, statistic'a austriaca si economi'a politica.

Voitorii de a concurge la acestea dóue posturi de profesori au a trasmite cererile loru de competintia adresate catra acestu Gubernin regescu, — in casu candu ar fi stationati la vreo academia juridica pe calea directoratului alu acelei academie, — ér' candu aru sta in vreunu servitiu publicu, pe calea presiedintelui loru; in casulu contrariu inse deadreptulu directoratului academiei regesci juridice din Clusiu si a documentá intr'ensele etatea, religiunea, portarea morala si politica, — absolvarea studiiloru recerute, — depunerea doctoratului, apoi casualmente depunerea esamenilorn de concursu séu edarea si scrierea a vreunui opu literariu, intrebuintiari'a loru in statulu invetiatorescu avutu pana acum séu in servitiu publicu si deosebita despre conoscintia limbeloru.

Competitorii au mai incolo a insemna cu tóta esaptitatea in cererile loru obiectele de invetiamentu, pe care voliescu ale prédá; e de a se observá si acea ca, dupa ce istori'a dreptului si a imperiului germanu, pandectele, dreptulu privatu universale germanu, dreptulu feudale, — etic'a, filosofi'a dreptului si politic'a administratiunei interne se numescu atari obiecte, care se voru suplini din partea corpului profesorale academicu deja esistendu pentru cursulu patruanale infiintiatu cu inceputulu anului scolasticu curente, — competitorii respectivi au a determina de osebi pre langa acele obiecte, care voru alege din titulu celoru numite mai susu, obiectele care le voru volii ale preda dintre aceste la urma mentionate.

Mai incolo se observedia si acea, cumca concurentii respectivi voru avé a primi deocamdata dupa impregiurari nu numai denumirea de profesoru ordinariu séu estraordinariu, fara si denumirea de profesoru suplente, in care casu se stabilésca unu salariu anuale de 700 fl. v. a. cu acelu adausu, cumca respectivului i sta calea deschisa a cere dupa documentarea capacitatei sale practice denumirea lui de profesoru ordinariu — intielegenduse de sine, cumca timpulu petrecutu in acésta calitate se va computa in timpulu servitiului profesorale de statu.

In urma se recomenda cá una conditiune recomendavera la candidatiune depunerea doctoratului, séu celu pucinu una atare calificatione, pe temeiulu carela se se póta casiga gradulu doctorale in timpulu celu mai scurtu. — Abilitatea aratata la una facultate juridica séu la vreuna universitate inca se va considera.

Despre acésta se inconoscientiadia competitorii cu acea observare, cumca cererile loru documentate in modulu indicatu mai susu se le prede la directoratulu numitu pana in 12 Martiu a. c, care e termino dedptu pentru predarea cererilorn de competire la aceste posturi. —

Clusiu in 24 Ianuariu 1867.

Dela Gubernilulu reg. transilvanu.

Cursurile la bursa in 8 Febr. 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 9 cr. v.
Augsburg	—	—	127 „ 25 „
London	—	—	128 „ 75 „
Imprumutulu nationalu	—	—	61 „ 75 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %			61 „ 40 „
Actiile bancului	—	—	747 „ — „
„ creditului	—	—	177 „ 30 „

Obligatiilo desarcinarii pamentului in 5. Febr. 1867:

Bani 68 — — Marfe 68.50

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.